

V červenci letošního roku odjela do Číny česká skialpinistická expedice Mustagh Ata ve složení: Jan Vesták, Jan Krabec, Jan Alexa. Cílem výpravy se stal výstup a sjezd Mustagh Aty - druhé nejvyšší hory Pamíru. 9. 8. stanuli na jejím vrcholu Jan Krabec a Jan Vesták, o den později třetí člen výpravy Jan Alexa. Podle dostupných pramenů byli prvními Čechy, kterým se toto podařilo. Všichni členové expedice zároveň sjeli z vrcholu až do nejnižšího výškového tábora na lyžích.

TEXT FOTO Jan Vesták

Konec března 2002, Pec pod Sněžkou

V Krkonoších pomalu končí lyžařská sezona. Je pátek těsně před půlnocí. Pod sjezdovkou nandávám pásy a pomalu stoupám vzhůru za světly oken na kopci. Vleky nejezdí, nikde nikdo, tma, zima, jen kouř z komínu naší chaty a vzdálené akordy kytar napovídají, že dokud se zpívá, ještě se neumřelo... Před pár dny jsme přiletěli z tepla nepálského království pod Himálajem. Kromě vykloubené ruky ze sestupu z hory Tsergo jsem si domů přivezl také utkvělou představou o nutnosti zkusit něco nového a posunout tak naše lezení o kousek dál. Nějak nám začalo být v kopcích těsně. Nová dimenze je tedy nasnadě: skialp! Tolik jsme o tom všem už četli, tolikrát jsme na našich výstupech potkávali bláznů, vyžívající neuvěřitelně vlnovky po kolena v prašanu, ale nikdo

z nás to zatím nikdy nevyzkoušel. Nejvyšší čas s tím něco udělat. Z českých kopců za chvíli zmizí poslední sníh, a tak se teď ploužím tmou na lyžích s chlupatými pásy na skluznicích. Ještěže půlnoc milosrdně skrývá mou neobratnou premi-

éru. Moji dva budoucí spolulezci jsou na tom ještě hůř, ti ještě ani netuší. Takže co zbývá? Natrénovat pár kopců v opačném směru, než jsme jako sjezdaři zvyklí, vyléčit zranění a hurá zpět do Asie... Nová dimenze a zkušenost nebo jen obrovská drzost a opovážlivost? Zatím nevím, uvidí se za čtyři měsíce. Otevírám dveře do roztopené krkonošské chalupy, končím dnešní noční trénink a jdu se věnovat lákavějším činnostem. Koneckonců i to se bude hodit, až v srpnu v zamrzlém stanu budu vzpomínat na horkou atmosféru půlnocních večírků v roubené krkonošské chalupě...

Duben 2002, Praha

Expedice nabírá jasné kontury. Máme velké cíle, pevné složení, odhodlání i datum odletu. Tři Honzové razíme do světa na zkušenou. Vybrali jsme si Mustagh Atu. Je vysoká, bílá a dá se sjet na lyžích.

Všechno, co potřebujeme. Ve vysokých horách nejsme zdaleka poprvé. Na lyžích taky ne. Ale zkombinovat to všechno dohromady na kopci, který má jen o 450 m méně než osm tisíc, je o něčem trochu jiném. Velice brzy se o tom přesvědčíme.

1. – 20. srpen 2002, Mustagh Ata, Pamír

Sjíždíme, pluzíme, padáme. Řveme při každém pokusu o nádech, když není co dýchat. Plíce jako sfouknutý balón, zato hlava na prasknutí. To všechno je lyžování v sedmi a půl tisících. S nostalgií vzpomínám na Krkonoše, půlnoční výstup modrou sjezdovkou, kytary, teplo a rum. Když jsme plánovali tuto akci, říkali jsme si jediné: «I když je jasné, že to na lyžích bude těžší než v mačkách a s cepínem, alespoň to budeme mít brzy za sebou. Všechno bude rychlejší, takže bezpečnější». To přesvědčení bylo silnější než strach. Silnější, ale o to méně pravdivé. Nic z toho neplatí. Pojdme se ale ještě o pár dní vrátit.

Do Číny se dostáváme po absolvování celních úplatkářských, komunistických a ponižujících procedur. Kdo zažil ponižení při cestách do kapitalistické ciziny v před-revolučních dobách, má částečnou představu. Při vstupu do Číny je to ještě horší. Jen, co se z toho člověk vzpomene, čekají ho další podobné i horší anabáze. Veřejné popravky, třicetimetrový betonový Maocetungové, cenzurované internetové kavárny, hromadné ranní rozcvičky obyvatel na náměstích atd.. A s tím vším spojené neřešitelné dilema, jestli návštěva této země náhodou nezavání tak trochu podporou toho všeho, už jen samotnou naší přítomností. Radši tedy balíme, sháníme karavanu velbloudů a razíme napříč pouští ke své hoře. Už z dálky proráží z mraků zasněžený a rozervaný štít Mustagh Aty a zpestruje tak jednotvárnou pouštní krajinu v okolí. Dalším zpestřením se stávají naši velbloudi, křižující v tři-

cetistupňovém vedru poušť s připevněnými lyžemi na svých hrbech.

S připevněnými lyžemi tentokrát na našich hrbech stoupáme do prvního výškového tábora v 5400 metrech. Base camp od něj dělí pás sutí a skal a také devět set výškových metrů. Pak už by to mělo jít na lyžích. V prvním výškovém si zřizujeme základnu, nechce se nám vracet se zase dolů. Jsme celkem dobře aklimatizovaní, takže na další vynášky i pokusy k cestě na vrchol se rozhodujeme vyrážet odtud. Všude je spousta čerstvého sněhu a v táborech panuje nejistota. Už několik dní počasí nedovoluje expedicím pokoušet se o vrchol. Včera dorazil do tábora úplně omrzlý Němec, předevčírem při sestupu tragicky zahynul člen ruské výpravy. Pomalu zjišťujeme, že lyže na této výpravě můžou usnadnit výstup i sestup, ale rozhodně ho v těchto podmínkách nezrychlí. A ani ho neudělají bezpečnějším. Na podobné úvahy už ale není čas, balíme jedničku a ve větru a mrazu stoupáme směrem ke kóťe 6 100 m, kde plánujeme vystavět druhý tábor. Mezi těmito dvěma tábory se nachází jediná techničtější pásáž celého výstupu. Některé výpravy tento úsek mezi seraky a trhlinami jistí fixními lany a vážou se, my úvahy necháváme v báglech a prudší úsek zdoláváme volně. V lezení jsme přece jen o několik levelů dál než ve skialpech. Po jednodenním odpočinku pokračujeme do trojky.

Zahrabáváme stan v sedmi tisících a sluníčko pomalu zapadá za siluetu karakoramských a pamírských štítů na obzoru. Kupodivu přichází celkem poklidná noc. Hlava nebolí, ve třech - ve stanu pro dva - je teplo a legrace a zítra navíc očekáváme náš velký den. Globální problémy lidstva se pro nás už dávno zúžily jen na naše špinavé ponožky, stupně ošklivosti různých instantních kaší a správnou délku tulených pásů, a to je v horách vždycky signál udělat nějaký radikální krok. Po devíti dnech lezení, vynášek materiálu, sjezdů do nižších táborů, aklimatizace, průjmů, bolestí hlavy, výstupů, vzestupů i pádů jdeme tedy zítra konečně na to...

Průvih.

Za dva týdny strávené mezi pouští Taklamakan a hranicí s Tádžikistánem, mezi čínskou pravdou a dezinformací, mezi velbloudy a omrzlymi horolezci, úplně zapomínáme, že jsme si neseřídili hodinky na místní čas. Fyzikální veličiny jsme postupně zredukovali jen na teplo – zima, dolů – nahoru a zápach – ještě větší zápach a na kontrolování času jsme nějak pozapomněli. Vstáváme tedy podle rad jiných expedic v pět ráno, abychom se vydali k vrcholu, ve skutečnosti jsou ale teprve tři hodiny po půlnoci. Mráz a tma. A zima. Vzpomínám na světýlka chaty v Krkonoších, nicméně teplo rumového opojení tentokrát nepřichází. Jen koncentrace kyslíku třikrát menší než je zdrávo a sluníčko, které nás mělo rozehrát na cestě vzhůru stále nevychází. Jak by také mohlo, je teprve pět hodin, i když naše hodinky už ukazují sedmou. Prošlapáváme stopu, sklon vrcholového svahu se postupně zvolňuje. Pět kroků, pauza, pět kroků, pauza. Pásky drží, snažím se zapamatovat si každý metr, každý krok, při cestě dolů se to jistě bude hodit. Ta představa cesty zpět nás trochu děsí, ale teď není čas na podobné úvahy. Veškeré myšlenky jsou ztělesněny do dvou bodů, na kterých závisí nejen náš úspěch, ale i naše životy. Nezmraznout a dostat se bezpečně dolů. Hluboký a těžký sníh přechází v horních partiích v umrzlý firn, takže v duchu už rozpočítáváme carvingové oblouky, rozměřujeme, kam až se na téhle široké sjezdovce dá zajet, kde číhají nesrolbované úseky, čemu se vyhnout, v jakém nejbližším kiosku si odpočinout. Halucinace. Honza Alexa se po návratu dolů svěruje: «Celou cestu nahoru mi v hlavě znělo: za chvíli je bufáč, pak už jen Vrbatovka, Labská Louka a jsme tam...»

Jenže ještě tam nejsme, mrzneme teprve v «sedmidvou». Mráz nás vy-

zouvá ze skeletů, bojíme se o prsty na nohou. Sluníčko díky našemu časovému úletu stále nevychází, balíme nohy do péřovek, ale nepomáhá to. Řešíme dilema vrátit se, nebo to dotáhnout kolem kiosku, přes Labskou až na vrchol... Honza Alexa se vrací do trojky, my dva zbývající Honzové razíme dál. Nohy nerozmrzly, ale ani se to nezhoršuje. Tři sta výškových a vrchol! Konečně. Plíce tradičně v kyslíkovém dluhu, mysl v opojení i útlumu. Rychle fotky, snímky na kameru a dolů do trojky. Tolikrát jsem si v duchu doma přehrával tu dráždivě neznámou akční scénu: «Eufórie na vrcholu, rozjždím se z vrcholu, točím první zatáčku, druhou, utočím třetí? atd...», a najednou jsem skutečně tady, nikde žádná radost, nikde žádné pocity, jen touha po relativním bezpečí stanu v sedmi tisících metrech. Bezmyšlenkovitě a automaticky zacvakávám patty vázání, rozjždím se dolů a autopilot začíná pracovat na nejvyšší obrátce. Když nejde oblouk, nasadit pluh, když nejde pluh, zabrzdit ke svahu, když nejde dýchat, padnout na zem a čekat na druhý dech. Nic z očekávaných pocitů, nic z mnohokrát v mysli přehrávaných scén se neuskutečnilo. Nebo to možná jen člověk nestačil všechno vnímat. Až to přijde líto. Na lyžích v této výšce se veškeré bytí smrklo do dvou směšných, ale osudových otázek: kudy a jak dolů. A k jejich řešení si tělo vydobylo úplně všechno. Autopilot zafungoval spolehlivě. A na pocity a euforii bude spousta času v bezpečí. Následující den vystupuje třetí Honza sólo na vrchol. Všichni v dalším dnu sjždíme zbytek hory až do jedničky na lyžích.

Výstup i sjezd Mustagh Aty nebyl náročný technicky. Hora je atraktivní a těžká především svou vysokou nadmořskou výškou. Proto jsme ji zkusili. Celý výstup a sestup na lyžích nebyl ani rychlejší ani lehčí než s normálním horolezeckým vybavením. Rozhodně to ale byla dobrá zkušenost a jistě je to dobrá inspirace pro všechny, kteří si chcete vyzkoušet své možnosti v místech, kde už se nedá žít, natož normálně lyžovat.

Ke skialpům se rozhodně vrátíme. Konec konců v nejhlubší krkonošské noci to je nejrychlejší způsob, jak se dostat na chatu... Ale už teď nás to táhne zase někam dál.

Poděkování:

Celá akce proběhla pod záštitou firmy Blizzard, jejichž lyže jsme na Mustagh Atě testovali. Důkazem kvality budíž náš bezpečný návrat ze sedmi a půl tisíc metrů domů... Děkujeme.

Praktické informace:

Mustagh Ata 7546 m, západočínská provincie Xinjiang, Čína, Pamír

Přístup:

Nejlevněji přes Kyrgyzstán – letecky Praha – Bishkek (Kyrgyzstán) potom autem nebo busem – Kashgar (Čína) – Mustagh Ata. Další možnosti: přes Pakistán a pak po Karakoram Highway (v dnešní době nebezpečné) nebo letecky Praha – Peking – Urumchi – Kashgar (nejrychlejší, ale velice drahé vnitrostátní přelety v Číně, navíc velké problémy s nadváhou zavazadel na čínských spojích).

Všechny přístupové trasy končí ve vesnici Subashi na Karakoram Highway, na zbývající cca 10 km úsek do základního tábora se najímají velbloudi.

Sezóna:

nejlepší podmínky pro výstup jsou v červenci a srpnu

Měna:

čínský juan, vše se ale dá platit v USD

Víza:

vstupní vízum lze vyřídít na Velvyslanectví České lidové republiky v Praze

Další povinná povolení:

climbing permit na Mustagh Atu, cena 1 100 USD/skupina do 8 osob, zařízení permitu zprostředkuje agentura v Číně nebo v Kyrgyzstánu

Cena:

zpáteční letenka (Praha – Bishkek) cca 26 000 Kč, všechny další náklady (přesuny, strava, hotely, velbloudi, permit) cca 24 000 Kč.

Možnosti stravování:

restaurace a hotely za přijatelnou cenu, v základním táboře z vlastních zdrojů, nákup lze uskutečnit v Kashgaru, Bishkeku, instantní potraviny doporučujeme dovézt z ČR

Celní nástrahy:

přechod přes čínskou hranici je nezbytně nutné uskutečnit prostřednictvím nějaké místní agentury, ta pomůže vyřešit všechny problémy, kontakt viz dále

Technická obtížnost:

sníh a firn do 45°

Výšky postupových táborů:

Base camp: 4500 m, Camp 1: 5400 m, Camp 2: 6100 m, Camp 3: 6900 m.

Kontakty:

Ověřené a spolehlivé kontakty na agentury zprostředkávající potřebné služby:

Tien-Shan Travel L.T.D.

Vladimír Birukov, Bishkek

travel@tien-shan.com

Xinjiang International Sports Travel

Kong Baocun, Kashgar

kongtour@urumchi.cngb.com

